

CYNGOR CYMUNED Y BETWS

Cynhaliwyd cyfarfod misol Cyngor Cymuned Betws fel Cyfarfod Hybrid yng **Nghlwb Rygbi'r Betws** a bron ar **Starleaf** ar nos Fercher 13^{eg} Gorffennaf 2022 am 7.00pm. Cynhaliwyd y cyfarfod o bell yn unol â darpariaethau Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Coronafeirws) (Cyfarfodydd) (Cymru) 2020 a Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Dylai unrhyw aelod o'r cyhoedd sy'n dymuno mynychu'r cyfarfod fel gwyliwr neu sydd â chwestiynau i'w gofyn i'r Cynghorwyr gysylltu â'r Clerc er mwyn i hyn allu digwydd ac i ddilyn y drefn gywir.

PRESENNOL: Cyng Dave Stacey (Cadeirydd), Cyng Mike Jones, Peter Comley, Andrew Williams, Carwyn James, Maureen Williams gyda Paul Allchurch yn mynychu rhithiol.

Cynghorydd Sir: Betsan Jones

Clerc: Miss Angela Brown

Aelod o'r Cyhoedd yn Bresennol: Neb yn bresennol

PCSO 8087 Alexander Mullock

1. Cwestiynau/Sylwadau Cyhoeddus

Neb yn bresennol

2. Ymddiheuriadau

Y Cynghorwyr José Picouto, Lucy Jones, Karen McMinn-Davies, Lynwen Phillips ac Andy Megrath

3. Ffigurau Trosedd Misol Heddlu Dyfed Powys ar gyfer Betws

Cyfanswm o 7 trosedd ar gyfer Mehefin ym Metws wedi'u dadansoddi fel a ganlyn:

Mehefin 2022

Cysylltiedig domestig – 3

Aflonyddu - 1

Trosedd Trefn Gyhoeddus – 1

Troseddau Treisgar (digwyddiad unigol) – 1

Trosedd lladrata – 1

Cafwyd trafodaeth ynglŷn â'r cynnydd diweddar mewn ymddygiad gwrthgymdeithasol ym Mharc Betws lle mae sgwteri a beiciau modur trydan yn cael eu gyrru ar draws y glaswellt, peli'n cael eu taflu at geir sy'n mynd heibio, difrod troseddol i offer a choed a gwerthu cyffuriau. Dywedodd SCCH 8087 Mullock wrth yr aelodau fod adnoddau'n gyfyngedig ond bydd yn ceisio patrolio'r parc.

Mae ymddygiad gwrthgymdeithasol wedi bod yn cynyddu yn ardal Clwb Rygbi Heol y Felin a Betws gyda choeden yn cael ei difrodi yn y grŵn ac eitemau'n cael eu difrodi gan bobl ifanc y tu allan i'r Clwb Rygbi.

PENDERFYNWYD anfon llythyr at Gomisiynydd Heddlu a Throsedd Dyfed Powys, Pennaeth yr Heddlu ac Arolygydd Gorsaf Heddlu Rhydaman ynghylch y materion a'r pryderon uchod.

4. Datganiad gan Aelodau o Fuddiannau Personol a Rhagfarnol

Dim

5. I gadarnhau ac Arwyddo Cofnodion y Cyfarfod Misol a gynhaliwyd Nos Fercher 8^{fed} Mehefin 2022

Cynigiodd y Cynghorydd A Williams ac eiliodd y Cynghorydd James a phenderfynu bod cofnodion cyfarfod misol y Cyngor yn cael eu derbyn fel cofnod cywir.

Pleidleisiodd pob aelod yn unfrydol ar hyn.

Ailedrychwyd ar y camau nesaf o'r cyfarfod.

6. Adroddiad Cynghorydd Sir

a) Diweddarodd y Cynghorydd Sir Jones yr aelodau ar statws y biniau newydd sydd eu hangen ar y llwybr troed 68/11 a'i bod wedi mynd ar ôl hyn eto heb unrhyw finiau wedi eu gosod hyd yma. Dywedodd hefyd wrth yr aelodau bod angen newid arwydd baw cŵn ar yr un llwybr ger pen ucha Maes y Betws gan ei fod yn annarllenadwy a bod angen arwydd mwy ar gyfer Ffordd y Cyrnol. Dywedodd ei bod yn gobeithio y bydd yr uchod i gyd yn eu lle erbyn mis Medi.

b) Hysbysodd yr aelodau ei bod wedi derbyn sylwadau a chwynion am y marciau ffordd newydd ac arwyddion ar gyfer Gorchymyn Rheoleiddio Traffig ar gyfer Heol Y Felin/Colonel Road rhai yn hapus a rhai ddim. Roedd hi wedi eu hysbysu bod cyfnod ymgynghori o 21 diwrnod wedi bod, rhybudd ar y polyn telegraff ac yn y SW Guardian a bod Cyngor Sir Caerfyrddin wedi dilyn y gweithdrefnau. Mae hi wedi cysylltu â'r Adran Briffyrdd ar yr uchod.

c) Hysbysodd yr aelodau fod yna hefyd gynnig i osod llinellau ar Ffordd Pentwyn.

d) Rhoddwyd diweddariad i'r aelodau ar adroddiad y mis diwethaf ynghylch diffibrilwyr gyda chais am hyfforddiant gan y cyn Gynghorydd Shireen Davies. Dywedodd y Cyng Comley fod hyfforddiant yn cael ei gynnal gydag 20 yn mynychu felly unwaith y bydd 20 o bobl wedi cofrestru yna gall ef drefnu hyfforddiant yng Nghlwb Rygbi'r Betws.

e) Hysbysodd ei bod wedi bod i weld yr offer maes chwarae newydd ym Maesware a'r meinciau a'r fainc bicnic a'i fod i gyd wedi ei osod ar wahân i'r plac ar gyfer y fainc a roddwyd gan y diweddar Dr John Dorian Evans gan nad yw i mewn eto. lle. Gofynnodd i'r Clerc fynd ar ôl hyn.

Am 19:49 gadawodd y Cynghorydd Sir B Jones y cyfarfod.

7. Taliadau/Ceisiadau Rhoddion –

a. Cyflog Clerc a Lwfansau ac Anfonebau i'w talu (gweler y ddogfen isod)

Taliadau a wnaed ym mis Gorffennaf 2022			
CYFARFOD/ CYFEIRIAD BACS	TALU	MANYLION	SWM
13/7/2022 pwynt 7a	Angela Brown	Cyflog/Lwfansau Clercod a threuliau swyddfa. Adran 112 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 (fel y'i diwygiwyd)	(yn unol ag amserlen Cyflogau'r Clerc a'r Gyflogres)
13/7/2022 pwynt 7a	HMRC	Taliadau cyflogres. Adran 112 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 (fel y'i diwygiwyd)	(yn unol ag amserlen Cyflogau'r Clerc a'r Gyflogres)
13/7/2022 pwynt 7a	Nest Pension paid by Direct Debit	Taliadau Pensiwn y Gyflogres. Adran 112 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 (fel y'i diwygiwyd)	(yn unol ag amserlen Cyflogau'r Clerc a'r Gyflogres)
13/7/2022 pwynt 7a & 13c	Applewise Fruit Trees	Cyllid Prosiect Natur Parc Betws gan Lywodraeth Cymru Lleoedd Leol ar gyfer Natur a Grant Treftadaeth y Loteri Genedlaethol Deddf Iechyd y Cyhoedd 1875, a.164 – Pŵer i ddarparu a rheoli	£405.00

		meysydd hamdden.	
13/7/2022 pwynt 7a & 13d	Tree Consultant Wales	Arolygon Coed ddwywaith y flwyddyn ar gyfer Cae Chwarae a Green Heol y Felin, Parc Betws a Maes Chwarae Maesware. Deddf Iechyd y Cyhoedd 1875, a.164 – Pŵer i ddarparu a rheoli meysydd hamdden.	£1,170.00
14/7/2021 pwynt 5 & 9/2/2022 pwynt 8g & 13/7/2022 pwynt 7a	Thomas Fattorini Ltd	Adran 245(3) a (6) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972	£34.49
8/6/2022 pwynt 12 & 13/7/2022 pwynt 7a	R A Computers	Sgrin Ail Gyfrifiadur a llygoden newydd Deddf Llywodraeth Leol 1972, a. 142 a Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 a.58	£147.90 VAT £ 29.58 Total £177.48
18/5/2022 pwynt 12 & 13/7/2022 pwynt 7a	Orchardweb	Creu tudalennau newydd a chreu cyfeiriadau e-bost newydd. Deddf Llywodraeth Leol 1972, a. 142 a Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 a.58	£90.00
13/7/2022 pwynt 7a	Wrenvale	Cynnal a chadw Cae Chwarae a Gwyrdd Heol y Felin (yn unol â'r cynllun rheoli) Chwarter 1	£370.00 VAT £ 74.00 Total £444.00

		Deddf Iechyd y Cyhoedd 1875, a.164 – Pŵer i ddarparu a rheoli meysydd hamdden.	
13/7/2022 pwynt 7a	Wrenvale	Cynnal a chadw cyffredinol Parc Betws (yn unol â'r cynllun rheoli) Chwarter 1 Deddf Iechyd y Cyhoedd 1875, a.164 – Pŵer i ddarparu a rheoli meysydd hamdden.	£3,465.00 VAT £ 693.00 Total £4,158.00
13/7/2022 pwynt 7a	Wrenvale	Cynnal a chadw Cae Chwarae Maesware (yn unol â'r cynllun rheoli) Chwarter 1 Deddf Iechyd y Cyhoedd 1875, a.164 – Pŵer i ddarparu a rheoli meysydd hamdden.	£490.00 VAT £ 98.00 Total £588.00
13/7/2022 pwynt 7a	Wrenvale	Cynnal a chadw 3 Plannwr Pentref yn Heol y Felin, Maesware a Threforis yn gyffredinol (yn unol â'r cynllun rheoli) Deddf Iechyd y Cyhoedd 1875, a.164 – Pŵer i ddarparu a rheoli meysydd hamdden.	£75.00 VAT £15.00 Total £90.00
13/7/2022 pwynt 7a & 14b	Parks and Play Qtr 1 for Maesquarre and Heol Y Felin playgrounds	Meysydd Chwarae Gwiriadau diogelwch offer/atgyweirio a chynnal a chadw	£520

		Deddf Iechyd y Cyhoedd 1875, a.164 – Pŵer i ddarparu a rheoli meysydd hamdden.	
27/4/2022 13c & 13/7/2022 pwynt 7a (ac o e-byst o sieciau wythnosol y Cynghorwyr)	Parks and Play	Meysydd Chwarae Gwiriadau diogelwch offer/atgyweirio a chynnal a chadw Atgyweirio arwyneb rwber sydd wedi'i ddifrodi yn Heol y Felin a gosod gris a phlatfform newydd i uned Tyma ym Maesware Deddf Iechyd y Cyhoedd 1875, a.164 – Pŵer i ddarparu a rheoli meysydd hamdden.	£260 £130 Total £390
13/7/2022 pwynt 7a & 13e	Emroch Landscapes	Cyllid Grant Cam 1 Prosiect Cae Chwarae Maesware o Fferm Wynt Mynydd y Betws Deddf Iechyd y Cyhoedd 1875, a.164 – Pŵer i ddarparu a rheoli meysydd hamdden.	£3,690.00 VAT £ 738.00 Total £4,428.00
13/7/2022 pwynt 7a & 13e	Emroch Landscapes	Cyllid Grant Cam 1 Prosiect Cae Chwarae Maesware o Fferm Wynt Mynydd y Betws Deddf Iechyd y Cyhoedd 1875, a.164 – Pŵer i	£13,730.00 VAT £ 2,476.00 Total £16,476.00

		ddarparu a rheoli meysydd hamdden.	
13/7/2022 pwynt 7a & 13e	Emroch Landscapes	Cyllid Grant Cam 1 Prosiect Cae Chwarae Maesware o Fferm Wynt Mynydd y Betws	£5,070.00 VAT £1,014.00 Total £6,084.00
		Deddf Iechyd y Cyhoedd 1875, a.164 – Pŵer i ddarparu a rheoli meysydd hamdden.	

Ceisiadau Rhodd / Taliadau a Dderbyniwyd / Rhodd a Dderbyniwyd

Dim

Dywedodd y Clerc wrth yr aelodau am lythyr o ddiolch a dderbyniwyd oddi wrth Ambiwlans Awyr Cymru i Blant am y rhodd.

b. Cytuno i wneud taliadau i'r clerch ym mis Awst gan nad oes cyfarfod

Cytunwyd gan yr holl aelodau oedd yn bresennol bod y clerch yn cysylltu â'r cadeirydd gan na fydd cyfarfod.

c. Adnewyddu yswiriant Zurich a phrisio offer

Cytunwyd i dalu'r adnewyddiad a chyfrif nifer y meinciau o fewn yr ardaloedd hamdden fel y gellir eu hychwanegu at y polisi.

Bydd y clerch yn cael prisiad cyfredol o'r gadwyn swydd.

ch. Anfonebau Prosiect Cae Chwarae Maesware

Cytunwyd i dalu'r rhain ond fel yn adroddiad y Cynghorydd Sir uchod mae'r clerch i gysylltu â'r cwmni i ofyn am y plac sy'n cael ei osod ar y fainc a roddwyd.

d. Hawliadau TAW

Dywedodd y clerch wrth yr aelodau am yr hawliadau sydd wedi eu cyflwyno i CThEM.

dd. Pensiwn Clerc – i drafod ymrestru i Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn unol â'r contract

Hysbysodd y clerch yr aelodau o'r broses a'i bod wedi ceisio cyngor. Cafwyd trafodaeth ynghylch costau ychwanegol.

PENDERFYNWYD talu'r uchod.

8. Ceisiadau Cynllunio –

a. dim wedi ei dderbyn hyd yma.

Hysbysodd y clerch yr aelodau o ddogfen yr oedd angen i gynghorwyr ymgyswngiwrdd â hi yn enwedig ynglŷn â thaliadau A106. Eglurodd y Cyng James fod y cyfraniadau ar gyfer defnydd cymunedol, eu bod wedi derbyn taliadau ar gyfer Cae Chwarae Maeswre pan wnaed cais am ddatblygiad ar yr un safle. Bydd gweddill y taliadau hyn yn cael eu defnyddio i dalu am yr offer maes chwarae newydd a'r meinciau sydd wedi'u gosod yn ddiweddar.

b. I drafod os oes unrhyw Gynghorwyr yn dymuno cael hyfforddiant pellach ar gynllunio, mae cwmni o'r enw Cymorth Cynllunio sy'n darparu hyfforddiant petaech yn dymuno mynychu'r cwrs hyfforddi nesaf sydd ar gael.

Bydd y Cynghorydd Paul Allchurch yn mynychu'r cwrs nesaf sydd ar gael.

9. Gohebiaeth/Materion er Gwybodaeth/Gweithredu (e-byst yn cael eu hanfon at aelodau)

a) Cylchlythyr Ystadau Cymru 6ed rhifyn, 15/6/22 (e-bost wedi ei anfon at aelodau)

<https://llyw.cymru/ystadau-cymru-newyddlen-argraffiad-6>

NODWYD hyn gan yr aelodau.

b) Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) diwygiedig Sir Gaerfyrddin 2018 -2033 (e-bost wedi'i anfon 7/7/22)

Detholiad o'r e-bost isod:

Mae cynnydd ar y CDLI Diwygiedig wedi'i ohirio tra bod y Cyngor yn ystyried sut i ymdrin â chanllawiau cynllunio interim gan Cyfoeth Naturiol Cymru ar fynd i'r afael â lefelau ffosffad mewn Ardaloedd Cadwraeth Arbennig Afonydd.

Mae gwaith wedi dechrau ar gynhyrchu ail CDLI i'w archwilio gan y cyhoedd. Dros y ddwy flynedd ddiwethaf, yn ogystal â'r lefelau ffosffad yn rhai o afonydd Sir Gaerfyrddin, mae nifer o faterion eraill wedi codi, a bydd y cynllun hwn hefyd yn mynd i'r afael â'r materion hyn. Bydd yr ail CDLI i'w archwilio gan y cyhoedd yn ymgorffori Newidiadau Ffocws y cytunwyd arnynt yn flaenorol (lle maent yn parhau i fod yn berthnasol). Bydd hefyd yn adlewyrchu ac yn ymateb i adferiad Covid-19, yr agenda di-garbon net a datgarboneiddio, Nodyn Cyngor Technegol 15 / Mapiau Llifogydd Diwygiedig newydd, a Cymru'r Dyfodol: Y Cynllun Cenedlaethol 2040.

Bydd amserlen newydd yn cael ei chyflwyno i Lywodraeth Cymru yn fuan. Rhagwelir y bydd yr ail CDLI i'w archwilio gan y cyhoedd yn cael ei gyhoeddi ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus ym mis Rhagfyr 2022/Ionawr 2023.

Hyd nes y caiff y CDLI Diwygiedig ei fabwysiadu, bydd CDLI 2006-2021 yn parhau yn ei le ar gyfer pob penderfyniad cynllunio, yn unol â chyngor a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru.

Os oes angen rhagor o wybodaeth arnoch am yr uchod, cysylltwch â'r Tîm yn ddelfrydol drwy e-bost (blaengynllunio@sirgar.gov.uk) neu ffonio (01267 228818).

Dywedodd y Cyng James ei bod hi'n bwysig/hollbwysig bod y Cyngor yn gwirio'r effaith mae'n ei gael ar Betws.

NODWYD hyn gan yr aelodau.

c) Roedd Jonathan Edwards o Blaid Cymru wedi cysylltu â'r clerwr a'r Cyngorydd M Jones ynghylch y ffrâm rhwyd criced segur ar Heol Y Felin Green. Fe'i cyfeiriwyd i gysylltu â'r Cyngorydd Comley yn rhinwedd ei swydd fel ysgrifennydd Clwb Rygbi'r Betws mewn perthynas â'i gais am y Boars Rhydaman.

NODWYD hyn gan yr aelodau.

d) Ar eu cyfer nhw (e-bost wedi'i anfon 13/7/22)

Nod yr ymgyrch 'It's for They' yw cynyddu ymwybyddiaeth y cyhoedd, a phobl sy'n rheoli torri gwair, o fanteision torri llai o gwair. Rydym wedi creu pecyn cymorth gydag asedau fel ffeiliau PDF, ffeiliau delwedd JPG a PNG i chi eu defnyddio ac ychwanegu eich logos a'ch manylion cyswllt eich hun ato.

Pecyn Cymorth Rhanddeiliaid: Gweler ynghlwm.

Asedau: Asedau Cyhoeddedig (assetbank-server.com)

Mae'r pecyn cymorth hefyd yn cynnwys negeseuon cyfryngau cymdeithasol a awgrymir. Byddem yn ddiolchgar pe gallech rannu negeseuon â'ch rhwydweithiau ac ar eich sianeli cyfathrebu.

NODWYD hyn gan yr aelodau.

10. Gweithredu'r cyfeiriadau e-bost penodol i Gynghorwyr newydd a anfonwyd fel y cytunwyd yn y cyfarfod blaenorol.

Trafodaeth gan fod rhywfaint o anhawster wrth eu gosod ar y dyfeisiau amrywiol a ddefnyddir.

PENDERFYNWYD y byddai'r Cadeirydd yn cysylltu â'r cwmni sydd wedi sefydlu'r e-byst i drafod y materion amrywiol a gafwyd.

11. Ystyried sut i roi cyhoeddusrwydd i waith y Cyngor Cymuned a phenderfynu ar y llun i'w ddefnyddio ar y wefan ynghyd â gwybodaeth am bob cynghorydd.

Cafwyd trafodaeth gydag awgrymiadau am gyfryngau cymdeithasol, hysbysfyrddau a'u lleoliadau yn cael eu trafod gan fod gan y Cyngor Cymuned 2 un ym Mharc

Betws a'r llall y tu allan i Ysgol Gynradd Betws sy'n fach ac angen sylw. The SW Guardian, potensial i roi cyhoedduswydd i gylchlythyr unwaith y mis, defnydd o ffenestri siop/busnes o fewn Betws gyda'r gwahanol leoliadau yn cael eu trafod a phostio/taflen yn cael ei dosbarthu i bob cartref. Trafodwyd hefyd y potensial o ddefnyddio codau QR a hyperddolenni i gysylltu â'r wefan wreiddiol. Yn ogystal â chysylltu â gwefan y Cyngor Cymuned am wybodaeth hefyd.

Cafwyd trafodaeth ynglŷn â pha wybodaeth ac amllder ei chyhoeddi. 1 dudalen Saesneg un ochr a Chymraeg yr ochr arall. Hefyd, am y posibilrwydd o gysylltu â Chanolfan Deulu ac Ysgol Gynradd Betws sydd ill dau yn cael sylw ar gyfryngau cymdeithasol.

Dywedodd y Cynghorydd M Williams nad oes gan bawb yn y gymuned ddiddordeb nac yn defnyddio cyfryngau cymdeithasol a bod angen i'r cyngor sicrhau bod holl aelodau'r gymuned yn gynwysedig.

Dywedodd y Cyng. Allchurch fod angen i'r cyngor sicrhau bod y wybodaeth yn gyfredol, yn gywir ac yn berthnasol, bydd fel cael hysbysfwrdd rhithwir.

PENDERFYNWYD y byddai'r Cadeirydd yn edrych ar sefydlu cyfrif FB ar gyfer Cyngor Cymuned Betws ac yn archwilio'r opsiynau eraill a drafodwyd uchod.

Gan gyfeirio at luniau o gynghorwyr y Grŵp **PENDERFYNWYD** bod y clerc yn penderfynu pa un i'w ddefnyddio. Hefyd, y gellir defnyddio'r lluniau wyneb unigol o'r lluniau a dynnwyd gan y Cynghorydd Comley ar ei gamera digidol ar gyfer y wefan hefyd.

12. Ystyried cais a dderbyniwyd ynglŷn â phlannu coed Ywen ym Mharc Betws (gweler y cais amgaeedig e-bost 15/6/2022 a 7/7/2022)

Cafwyd trafodaeth ynglŷn â'r cais gyda'r Cynghorydd M Williams yn hysbysu'r aelodau bod coed yw yn wenwynig gan fod ganddynt lefelau uchel o alcaloid. Mae coeden ywen yn Eglwys Dewi Sant yn y Betws. Mae'r coed yn tyfu'n araf. Ni chaniateir y cais hwn.

PENDERFYNWYD bod y clerc yn cysylltu â'r ymgeisydd a'i hysbysu o'i benderfyniad a'i resymeg sy'n cynnwys y datblygiad presennol o fewn Parc y Betws fel rhan o Brosiect Natur Parc Betws lle cafwyd arian drwy Lywodraeth Cymru Lleoedd Lleol ar gyfer Natur a Threftadaeth y Loteri Genedlaethol. Cyllid Grant. Yn ogystal â phryderon am wenwyndra'r goeden, codwyd nifer o aelodau a oedd yn credu nad oedd yn addas ar gyfer y parc.

13. Adborth gan Bwyllgorau (gellir gweld holl gofnodion Cyfarfodydd y Pwyllgor ar Wefan y Cyngor Cymuned lle mae cofnodion Cyfarfodydd y Cyngor Llawn hefyd ar gael).

Pwyllgor Maes Hamdden -

a) Materion rheoli cŵn ym Mharc Betws (Warden Cŵn/Digwyddiad 11/6/2022 wedi'i adrodd i'r heddlu) / Ystyried arwyddion ychwanegol ar gyfer y parc

Cafwyd trafodaeth ar y mater o arwyddion ychwanegol, hefyd bod angen edrych ar yr arwyddion cyffredinol yn y parc a'u diweddarau gan sicrhau eu bod yn ddwyieithog ac o ddyluniad safonol.

PENDERFYNWYD bod y Cyng Stacey a'r Cyng A Williams yn edrych ar yr holl arwyddion ac i eiriad yr arwyddion newydd gael ei gytuno i gynnwys yr holl negeseuon sydd eu hangen yn y parc.

Cafwyd trafodaeth ynglŷn â'r digwyddiad a'r warden cwn yn dilyn hynny oedd angen adrodd am unrhyw ddigwyddiadau o fewn y parc yn ymwneud â chŵn i'r heddlu ar 101, yn ogystal ag i warden cŵn Cyngor Sir Gaerfyrddin erbyn 01267 234567. Bydd y warden cŵn yn mynychu'r parc fel rhan o'r digwyddiad. o'i batrolau.

PENDERFYNWYD bod y clerc yn ysgrifennu llythyr at Gomisiynydd yr Heddlu a Throsedd, Pennaeth yr Heddlu a Phrif Arolygydd Rhydaman ynghylch y materion uchod a lefelau plismona yn yr ardal wrth i'r ymddygiad gwrthgymdeithasol gynyddu.

b) Prosiect Ystlumod Sir Gaerfyrddin – Cyng A Williams

Cynhaliwyd Arolwg o Weithgaredd Ystlumod ym Mharc Betws ar 13 Mehefin 2022 fel rhan o Brosiect Ystlumod Sir Gaerfyrddin sy'n mynd rhagddo.

Cofnodwyd cyfanswm o 6 rhywogaeth o ystlumod ym Mharc y Betws yn ystod arolwg canfod ystlumod ac arolwg trawslun cerdded a gynhaliwyd ar 13 Mehefin 2022 fel a ganlyn:

Ystlum lleiaf cyffredin

Ystlum lleiaf soprano

Ystlum hirgul

Rhywogaethau myotis

Ystlum Natterer

Ystlum Daubenton

Roedd y trawslun yn cynnwys taith gerdded o fynedfa'r Parc ar hyd y llwybr cyhoeddus i'r pen pellaf, gydag amseroedd aros ger Afon Aman i gofnodi ystlumod yn chwilio am fwyd. Dechreuodd yr arolwg am 21.30 o'r gloch a daeth i ben am 22.54 awr gan gwmpasu tua 2 filltir.

Ystyriwyd bod digonedd o ystlumod, a bennwyd gan nifer y ffeiliau sain a gofnodwyd ar y synhwyrdd ystlumod, yn uchel, yn enwedig ger yr afon. Mae ystlumod a gofnodwyd ar eu cyfnod ymddangosiadol disgwylidig, o gymharu â machlud, yn debygol o fod yn clwydo'n lleol yn y coetir, mewn nodweddion coed, neu mewn anheddau cyfagos.

Yr ystlum lleiaf a'r ystlum lleiaf a gofnodwyd yn bennaf. Mae'r rhywogaethau Myotis a gofnodwyd yn fwyaf tebygol o fod yn ystlumod Daubenton a Natterer oherwydd gwelwyd yr ystlumod hyn yn chwilota dros y dŵr ac roedd niferoedd da ohonynt. Cadarnhawyd ystlumod Natterer hefyd gan eu galwadau band eang hir, syth a recordiwyd ar y synhwyrdd ystlumod. Cofnodwyd ystlumod hirgul 1 awr ar ôl machlud haul o amgylch y Parc

Yn gyffredinol, mae 6 chofnod biolegol newydd wedi'u cynhyrchu ar gyfer y safle hwn a byddant yn cael eu defnyddio yn rhifyn nesaf Atlas Ystlumod Sir Gaerfyrddin.

Mae'r arolwg hwn wedi cynhyrchu 4 cofnod newydd ar gyfer SN6312 o'r ystlum lleiaf soprano, rhywogaeth Myotis, ystlum Daubenton a Natterer.

Argymhellion:

Blychau Ystlumod ac Adar

Byddai Parc Betws yn elwa o gael gosod rhai blychau ystlumod o amgylch y safle, yn enwedig mewn ardaloedd nad ydynt wedi'u goleuo gan oleuadau stryd y dref ac mewn ardaloedd nad ydynt yn agored i fandaliaeth. Pe bai unrhyw arian ar gael, blychau crete pren Schwegler fyddai'r dewis gan eu bod yn gwisgo'n galed. Mae yna lawer o wahanol arddulliau o flychau Schwegler ac mae rhai yn dwbl i fyny fel blychau adar fel y blwch titw 2M (32mm) a blwch ystlumod 2F. Fodd bynnag, maent yn ddrud ar tua £40 yr un ond maent yn para am flynyddoedd. Mae gan y ddau ddyluniad hyn ddrysau cyfnewidiol felly efallai y byddai'n fuddiol prynu cymysgedd 50/50 ar gyfer y ddau grŵp o anifeiliaid. Mae blychau ystlumod hunan-lanhau fel y Schwegler 1FF yn addas ar gyfer ystlumod sy'n byw mewn agennau fel ystlum lleiaf cyffredin a soprano; maent yn manwerthu am tua £90 yr un. Bydd angen cynnal a chadw unrhyw flychau sy'n cael eu gosod ar goed yn flynyddol i glirio unrhyw hen ddeunyddiau nythu / malurion ac i nodi unrhyw feddiannaeth. Mae angen gwirio blychau ystlumod o dan drwydded CNC.

Yn y tymor byr, mae blychau ystlumod pren yn ddewis rhatach; gallent gael eu hadeiladu fel rhan o brosiect cymunedol sy'n cael ei redeg gan y Parc. Dyluniadau blychau ystlumod Caint a VWT yw'r rhai mwyaf poblogaidd a hawdd eu hadeiladu. Mae'r dyluniadau ar gyfer y ddau flwch i'w gweld ar y rhyngwyd. Rhaid i bren a ddefnyddir i wneud blychau ystlumod ac adar fod heb ei drin a dylid gosod cot allanol o baent allanol sy'n gyfeillgar i anifeiliaid anwes fel Cuprinol i ymestyn oes y blwch.

Goleuo

Os yw swyddogion Parc Betws yn ystyried gosod goleuadau ar hyd y llwybrau cyhoeddus fel rhan o'r prosiect adnewyddu, yna dylid ystyried goleuadau sy'n gyfeillgar i ystlumod, yn enwedig gan fod nifer sylweddol o ystlumod yn defnyddio'r safle. Mae rhai ardaloedd yn y DU wedi dechrau gosod goleuadau stryd coch fel y dangosir isod yn Ffigur 7, yn enwedig mewn ardaloedd lle mae ystlumod yn chwilota ac yn cymudo.

Mae'r rhywogaethau a gofnodwyd yn defnyddio Parc Betws yn ystod yr arolwg yn arbennig o sensitif i olau, yn enwedig ystlum hirgul, ystlum Daubenton a Natterer; byddant yn osgoi ardaloedd gyda goleuadau LED llachar ar bob cyfrif. Os a phryd y trafodir goleuo, yna dylai swyddogion Parc y Betws gysylltu â Chyngor Sir Gaerwrangon sydd eisoes wedi gosod y goleuadau hyn mewn rhai mannau a ddefnyddir gan ystlumod. Dyma ddolen i'w prosiect goleuo.

www.worcestershire.gov.uk/news/article/1890/the_first_bat_highway_in_the_uk_to_licht_up_in_worcestershire

Awgrymodd y Cyngorydd A Williams bod y Cyngor yn prynu'r 2 flwch hunan-lanhau ar gyfer y boblogaeth ystlumod a'u gosod yn y parc i helpu i gynnal y boblogaeth fridio bresennol mae hyn yn cael ei ymgorffori ym mhrosiect presennol Parc Betws a ariennir gan grant.

NODWYD hyn gan yr aelodau.

c) Prosiect Parc Betws – Cyng M Jones

Cafwyd diweddariad gan y Cyng M Jones ar y cynnydd yn y parc gan hysbysu'r aelodau y bydd TRJ yn y parc am fis arall a bod y Cyngorydd A Williams wedi bod yn cydlynu'r dyluniad gyda'r cwmni adeiladu. Mae ychydig o ddifrod wedi bod i'r ddaear ar ochrau'r llwybr/dramwyfa a 1 lori wedi curo piler yn y brif fynedfa mae'n gadarn bydd TRJ yn ail adeiladu heb unrhyw gost i'r Cyngor Cymuned.

Y cam nesaf fydd ffensys postyn, rheilen a gwifren mochyn a 3 giât ac mae llwybr sydd angen ei wneud yn arwain o Grisiau Pentwyn at y bont. Yna bydd yn dirlunio meddal, adeiladu'r gwelyau uchel, plannu coed a phlanhigion, bylbiau, a hadu'r ardaloedd.

Gobeithio gorffen erbyn Tachwedd 2022.

d) Canlyniadau Arolwg Coed ar gyfer Meysydd Chwarae Parc Betws, Heol y Felin a Maesware

Trafodwyd canlyniadau'r arolwg coed gyda dim ond ychydig o goed ym mhob ardal sydd angen sylw. Mae'r coed ynn yn cael eu monitro ar hyn o bryd ac nid oes angen eu torri eleni.

Gofynnwyd cwestiwn gan y Cyng M Jones ynghylch y goeden Nadolig farw o flaen Parc y Betws gan ei bod ar y rhestr i'w thorri. Mae angen fframwaith ar y cwmni goleuo ar gyfer y goleuadau Nadolig ar gyfer y goleuadau nad oes angen i'r goeden fod yn fyw. **PENDERFYNWYD** bod y clerc yn gofyn am gyngor gan gwmni'r Arolwg Coed i ofyn a fyddai'n ddiogel i aros fel y gellir ei ddefnyddio ar gyfer goleuadau Nadolig.

PENDERFYNWYD bod y clerc yn ceisio dyfynbrisiau ar gyfer y gwaith angenrheidiol.

e) Prosiect Cae Chwarae Maesware – diweddariad – Cyng Phillips

Diweddariad gan y Cyngorydd Sir B Jones gan fod y Cyng Phillips wedi anfon ei hymddiheuriadau gweler 6e uchod.

f) Ystyried cost atgyweirio Meysydd Chwarae Heol y Felin a Maesware

Cafwyd trafodaeth ynglŷn â chostau cynnal a chadw ac atgyweirio yn y ddau faes chwarae. Bydd y cyngor yn ceisio costau ar gyfer dulliau amgen o atgyweirio yn Heol y Felin ac eglurhad ynghylch y costau ar Faes Chwarae Maesware a bydd y cyngor hefyd yn ceisio costau ar gyfer atgyweirio'r ffens.

PENDERFYNWYD bod y Cyng Comley yn ceisio'r costau ar gyfer y gwaith sydd ei angen.

PENDERFYNWYD bod y clerc yn gofyn am eglurhad gan y contractwr ynghylch costau'r darn o offer chwarae ar faes chwarae Maesware.

g) Sefydlu calendr o gyfarfodydd pwyllgor

Cafwyd trafodaeth a chytunwyd ar rota dreigl o gyfarfodydd pwyllgor gan ddechrau ar y dydd Mawrth 1af ym mis Medi gan ddechrau gyda:

Pwyllgor Digwyddiadau ar 6 Medi 2022
Pwyllgor Cyllid ar 4 Hydref 2022
Pwyllgor Maes Hamdden ar 1 Tachwedd 2022

Dywedodd y Cyng M Williams wrth yr aelodau ei bod yn gweithio gydag Ysgol Gynradd Betws a'i bod yn sefydlu clwb gwyddoniaeth ar ôl ysgol yno a'i bod yn holi am lwybrau ariannu. Cynigiodd y Cyng Allchurch gymorth. Cynigiodd y Cyng Stacey ei gymorth hefyd.

Mae'r Cynghorydd Comley yn aros am gyfarfod gyda'r Swyddog Prawf i ofyn am gymorth gyda rhywfaint o waith cynnal a chadw ym Mharc y Betws.

Diolchodd y Cadeirydd i'r aelodau a dymunodd seibiant hamddenol iddynt dros yr haf. Bydd y cyfarfod nesaf ar 14^{eg} Medi.

Daeth y cyfarfod i ben am 21:45